

สมุดภาพประกอบ

หนังสือ

“...จงคงคู่กล้า ยืนโยค
หายแผ่นดินฟ้าไหม้ อย่าหาย”ฯ

ประวัติผู้แต่งกวีนิพนธ์เรื่องยวนพ่าย

วิภา กงกะนันท์

๑๘ พฤษภาคม ๒๕๕๓

๑. เชื้อขนาบฝังแม่น้ำยมด้านทิศตะวันออก ยาวจากประตูเตาหม้อผ่านหลังบ้านพักรับรอง
ของกรมศิลปากร เลยประตูคอนแหลมไป

เชือกที่ลดขนาดลงมีความยาวจากประตูเตาหม้อ ถึงประตูคอนแหลมประมาณ ๑,๒๐๐
เมตร

๒. เมืองเชลียง / เชียงชื่น / ศรีสัชนาลัย

มองเห็นแนวกำแพงเมืองหรือ “เขื่อน” รอบเมือง ๔ ด้าน ความยาวรวมกันประมาณ ๕,๑๐๐ เมตร

มีแม่น้ำยมอยู่ทางทิศตะวันออกเป็น “แย” มีร่องน้ำอยู่ทางทิศเหนือเป็น “ซื่อ”

มีแก่งอยู่ปลายร่องน้ำกั้นน้ำในแม่น้ำยม เห็นเขาพระบาทอยู่ถัดออกไปทางตะวันออก

มองเห็นทิวเขาทางทิศตะวันตกต่อมาถึงภูเขาในเมือง

แนวกำแพงหรือ “เขื่อน” ยังมีขนาดแม่น้ำเลยมุมกำแพงด้านตะวันออกกับด้านใต้ ที่ประตูคอนแหลมต่อไปอีก

๓. กำแพงมี ๒ ระดับ

ด้านล่างหนากว่าส่วนบน

ผู้เขียนคิดว่า กำแพงส่วนบนที่มีช่องสี่เหลี่ยมคือส่วนที่กวีเรียกว่า “ด้าย”

๔. แนวกำแพงพระราชวังจันทน์ริมแม่น้ำน่าน พิษณุโลก อยู่ในระหว่างการบูรณะ

๕. ถนนวังจันทร์ เลียบฝั่งแม่น้ำน่านหน้าพระราชวังจันทร์ เขืองวัดพระศรีรัตนมหาธาตุ ซึ่ง
อยู่บนฝั่งตะวันออกของแม่น้ำน่าน

๖. บริเวณทำนน้ำหน้าพระราชวังจันทร์
มองเห็นวัดพระศรีรัตนมหาธาตุอยู่ฝั่งตรงข้ามของ “แควน่าน”

๗. หาดสายบัว

ตำบลบ้านโคน

อำเภอพิชัย

จังหวัดอุตรดิตถ์

๘. ส่วนของแม่น้ำ่านที่วกเข้ามาที่บ้านหาดสายบัว ตำบลบ้านโคน มีบ้านเรือนผู้คนอยู่
ประปรายบนตลิ่ง

มีวัดที่มีโบสถ์สวยงามวิจิตรต่างจากศิลปะพื้นบ้านโดยทั่วไป

มีดงบัวอยู่ทุกหนทุกแห่ง

๘. พระพุทธรูปที่หาดสายบัว

เมื่อมองจาก Google Earth จะเห็นลานใหญ่ เบื้องหน้าพระพุทธรูป

๑๐. คลองหกบาท

บ้านป่ากุมเกาะ ท่าชัย

ศรีสัชนาลัย

มองเห็นทิวเขาพระศรีอยู่ข้างหน้า

เลยฝั่งแม่น้ำยมตรงข้ามปากคลองหกบาทไปไม่กี่ไกลก็จะถึงทุ่งแม่ระวิง

๑๑. พระอาทิตย์ขึ้นฝั่งขวาของแม่น้ำยม หน้าภูเขาพระบาท

ภาพถ่ายจากเรือนพักรับรองของอุทยานประวัติศาสตร์ศรีสัชนาลัย

๑๓ พฤษภาคม ๒๕๕๒

๑๒. ส่วนหนึ่งของท้องทุ่งกว้างหลังเทือกเขาพระศรี
ปัจจุบันมีชื่อว่า “ทุ่งแม่ระวิง”

๑๓. พุ่มแม่ระวียงหลังเทือกเขาพระศรี

เคยมีบึงบัวขนาดใหญ่เป็น “ส้องศรีสกุล” ที่ชุมชนล้อมล้อมอยู่อาศัยของนกกานาชนิด
ปัจจุบันแปรสภาพเป็นทะเลสาบ มีเกาะอยู่ตรงกลาง

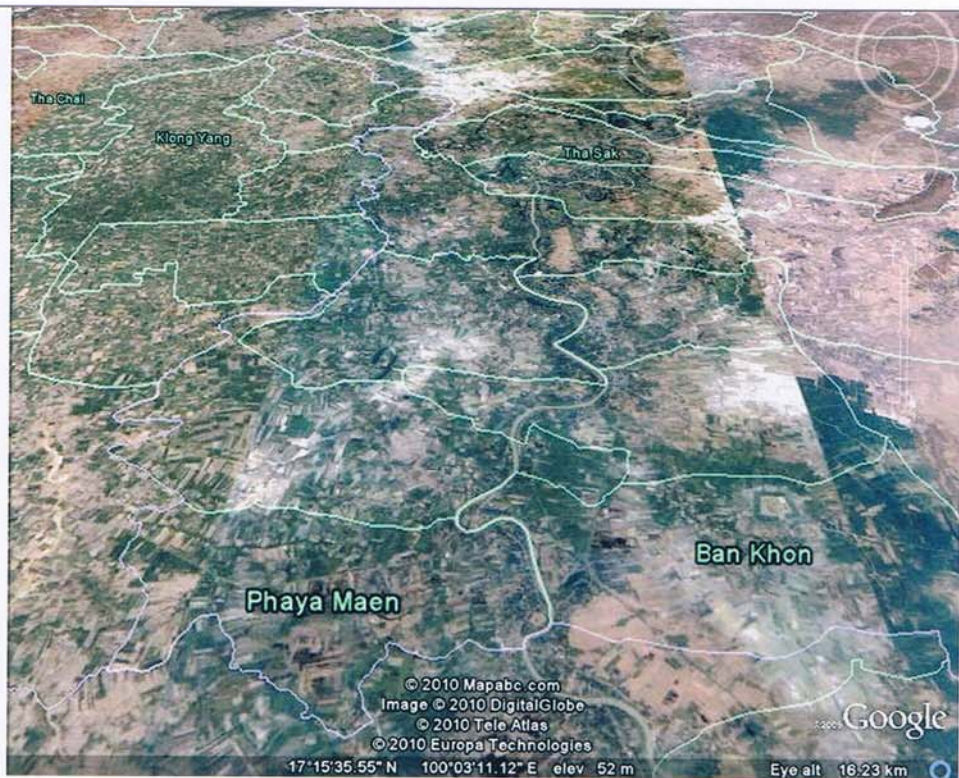

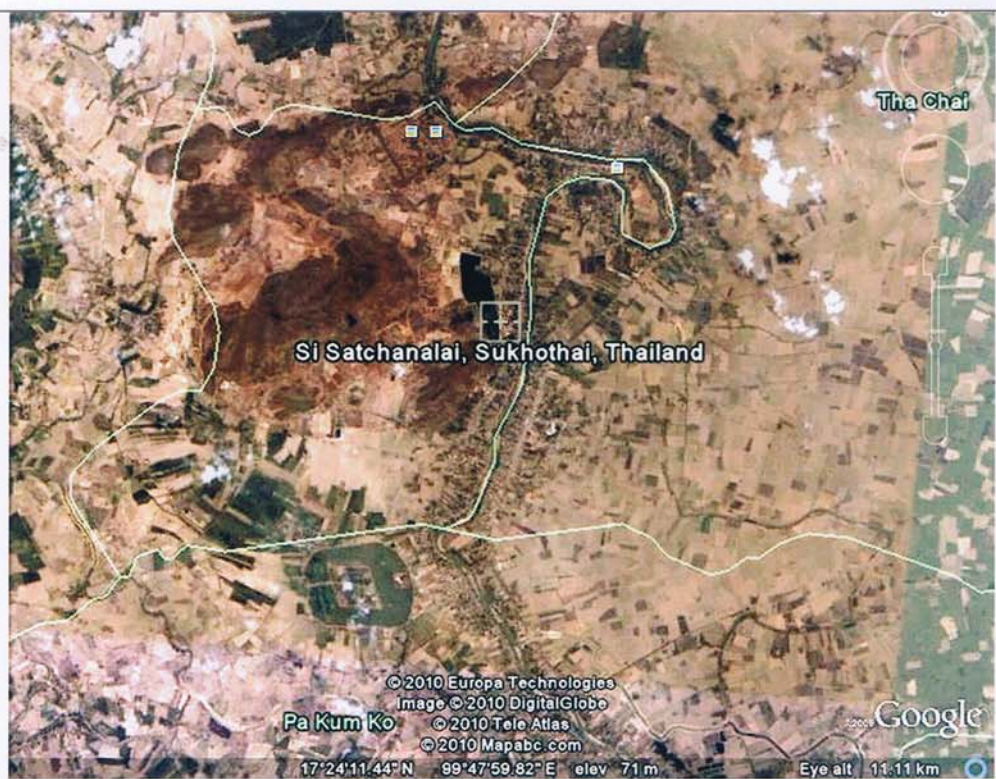

๑๔.ภาพถ่ายจาก Google Earth

จากบ้าน โคน ที่ตั้งหาดสายบัวที่พิชัย ถึงทุ่งแม่ระวิง ที่บ้านป่ากุมเกาะ ทำชัย
ปากคลองหกบาทอยู่ที่แม่น้ำยม ฝั่งตะวันออก
คลองหกบาทนี้ไปเชื่อมต่อกับแม่น้ำน่านฝั่งตะวันตกที่พิชัย เหนือหาดสายบัว

๑๕.อาคารคลุมหลุมขุดค้น โบราณคดีวัดหมื่น

๑๖. ชุมที่ประดิษฐานศิลาจารึก

ณ มณฑปในวัดจุฬามณี

อำเภอเมือง

พิษณุโลก

ยังมีซากพระวิหารให้เห็นอยู่ได้หลังคา

มีซากโบราณสถานอยู่ในบริเวณเดียวกับสิ่งก่อสร้างใหม่

วัดนี้อยู่ห่างตัวเมืองไปทางใต้ประมาณ ๑๐ กิโลเมตร โดยทางรถยนต์จากหน้าวัด

พระพุทธชินราช

๑๗. ร่องน้ำด้านทิศเหนือ พาดผ่านด้านหลังภูเขาแฝดสุวรรณคีรี และพนมเพลิง
มองเห็นพระเจดีย์บนยอดเขาสุวรรณคีรี
พื้นที่ว่างกลางเมืองตอนใกล้แก่งหลวงในแม่น้ำยม คงจะเป็นบริเวณที่พักอาศัยเพราะมี
บ่อน้ำใช้ให้เห็นอยู่

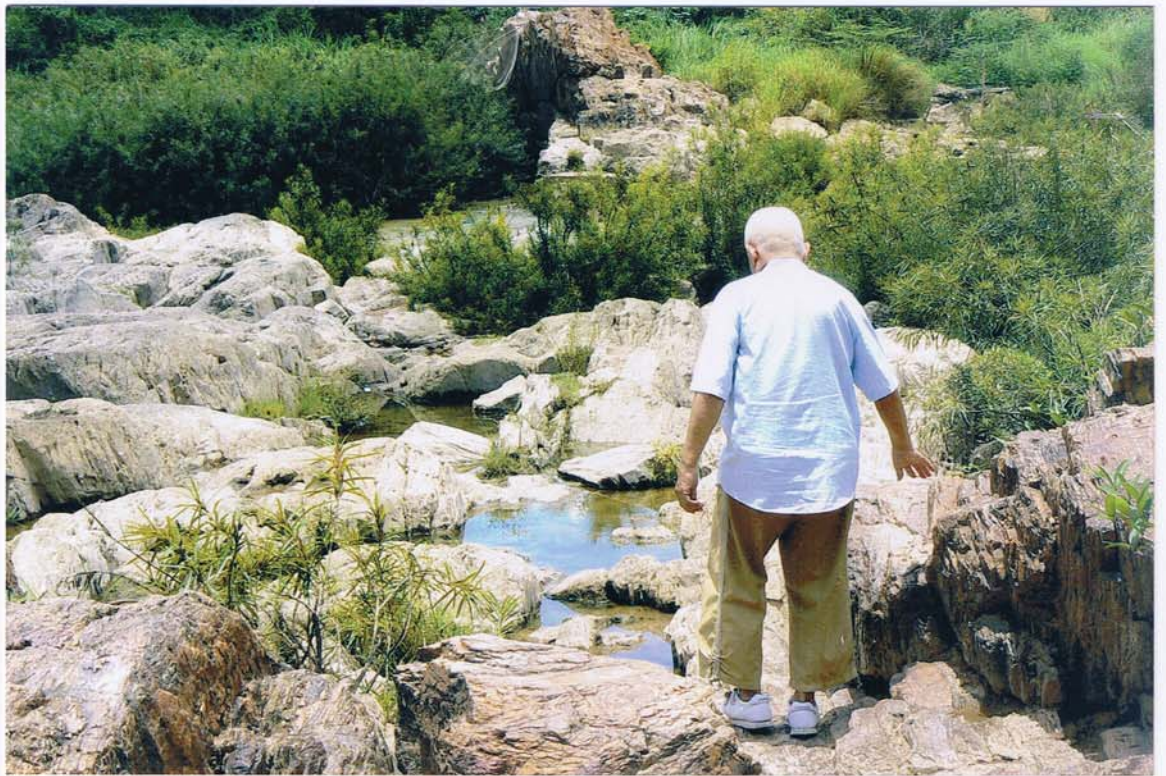
๑๘.แผนที่เมืองศรีสัชนาลัยของเก่า

๑๕. ทิวเขาพระศรี เขารังแรง อยู่ทางทิศตะวันตกและตะวันตกเฉียงใต้ และทิศเหนือของเมืองรูปสี่เหลี่ยมผืนผ้า เขาพระบาทอยู่ฝั่งตะวันออกของแม่น้ำยม ซึ่งไหลขนานกับตัวเมืองด้านตะวันออกและด้านใต้โดยตลอด

ในแม่น้ำหน้าเมืองตรงที่ตั้งเรือนพักรับรองของกรมศิลปากร ที่อุทยานประวัติศาสตร์ศรีสัชนาลัย มีแก่งหลวง

๒๐. กำแพงตอนบน หรือ “ด้าย?” มีช่องป็น มองเห็นกำแพงสองระดับ

กำแพงตอนล่างช่วงต่อตอนบนมีพื้นที่กว้างพอจะเดินได้ตลอดความยาวของตัวกำแพง

๒๑. ประตูลามณรงค์

นอกประตูมีสะพาน

“เขื่อน” มีอยู่รอบเมืองทั้งสี่ด้าน แม่น้ำไหลเข้าสุวรรณคีรีก็มี “เขื่อน” ยาวเป็นกำแพง
ตลอดตัวเมืองด้านทิศตะวันตก ที่เขื่อนมีฐานป้อมอยู่บ้าง
สะพานมีอยู่เป็นระยะ

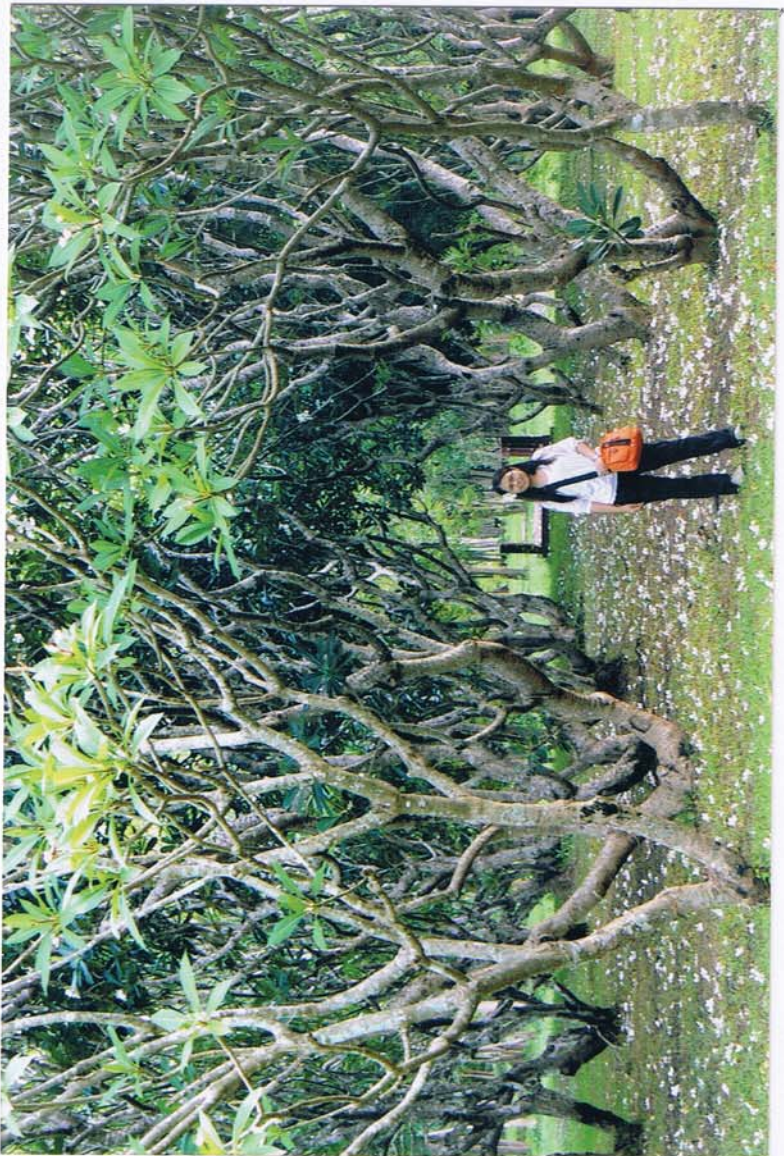

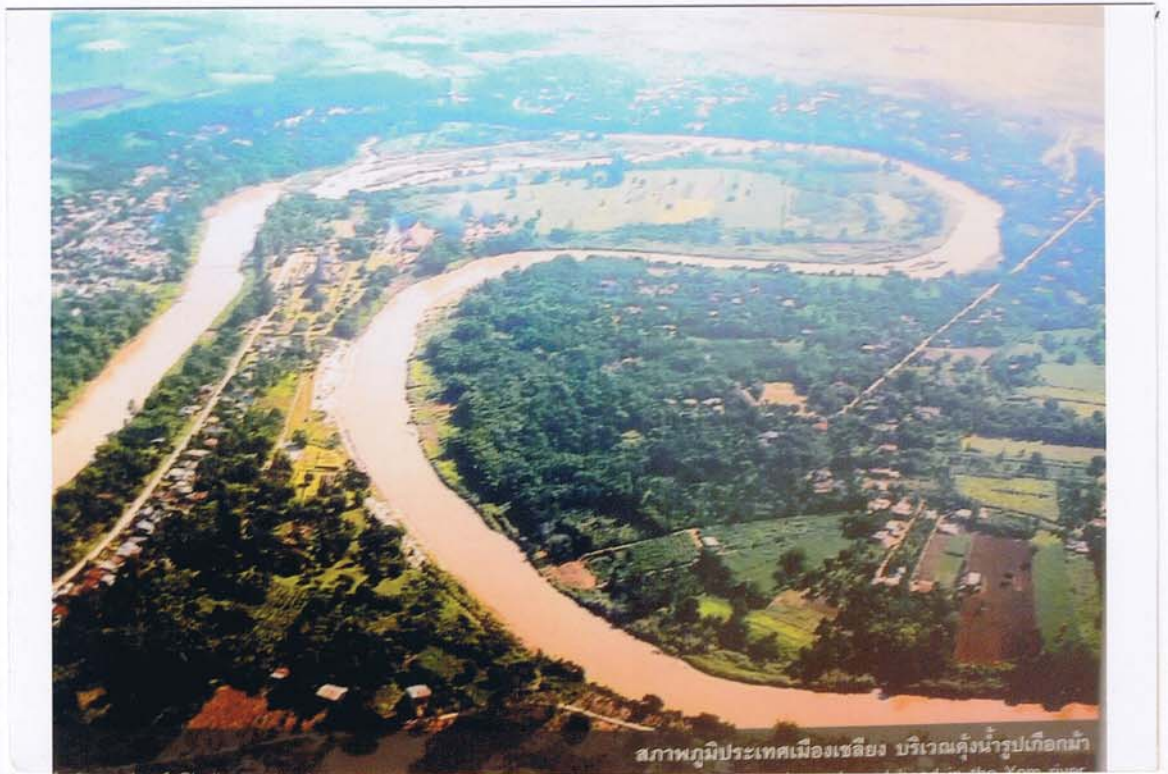
๒๒. เมืองเชียงขึ้น / เซลียง / ศรีสัชนาลัย

เมื่อลดความยาวของ “เขื่อน” แล้ว มีรูปร่างคล้ายสี่เหลี่ยมผืนผ้า

ทำให้วัดพระศรีรัตนมหาธาตุ วัดขมขึ้น วัดเจ้าจันทร์ ซึ่งตั้งอยู่บนส่วนปลายแผ่นดิน
และคอคอด อยู่นอกกำแพงเมือง

แต่ยังมีเขื่อนหรือกำแพงแลงกันต่อจากเขื่อนที่ประตูคอนแหลม ขนาบฝั่งแม่น้ำยมยาว
ไปจนเกือบถึงวัดพระศรีรัตนมหาธาตุ

๒๓. ฎ และร่อนน้ำในเขตกำแพงเมือง

๒๔. ช่องป็นใน “ต่าย?”

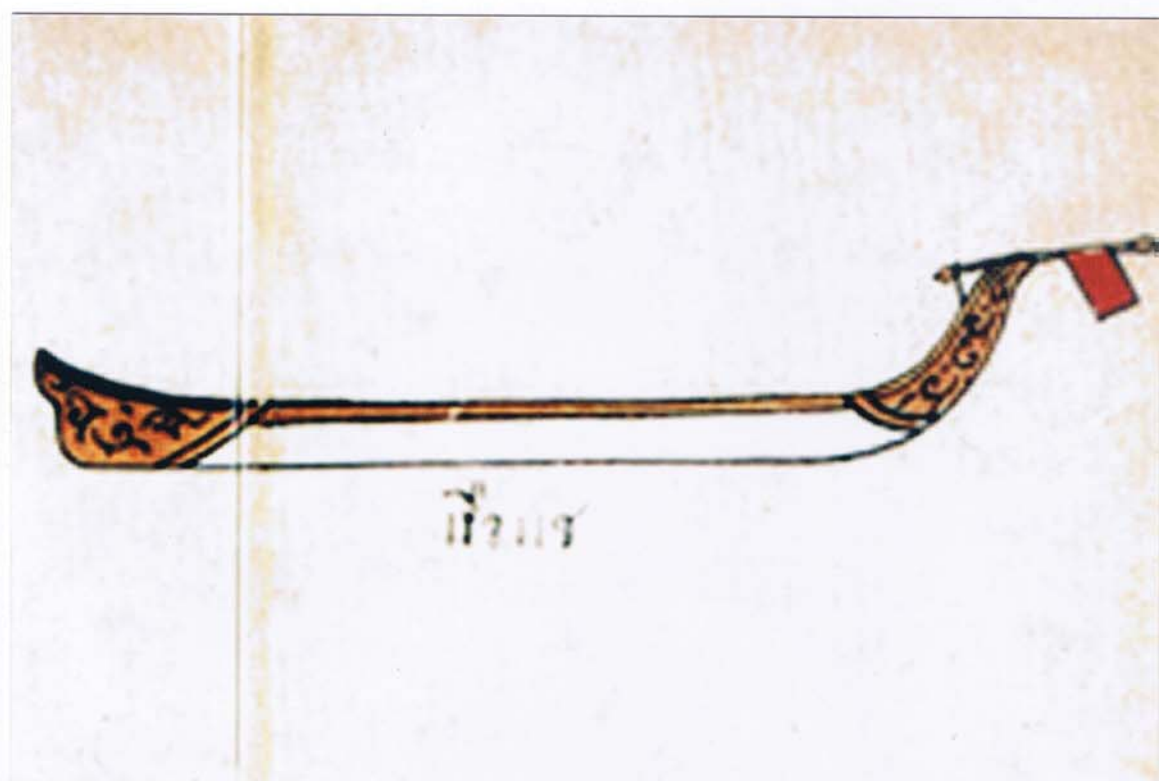
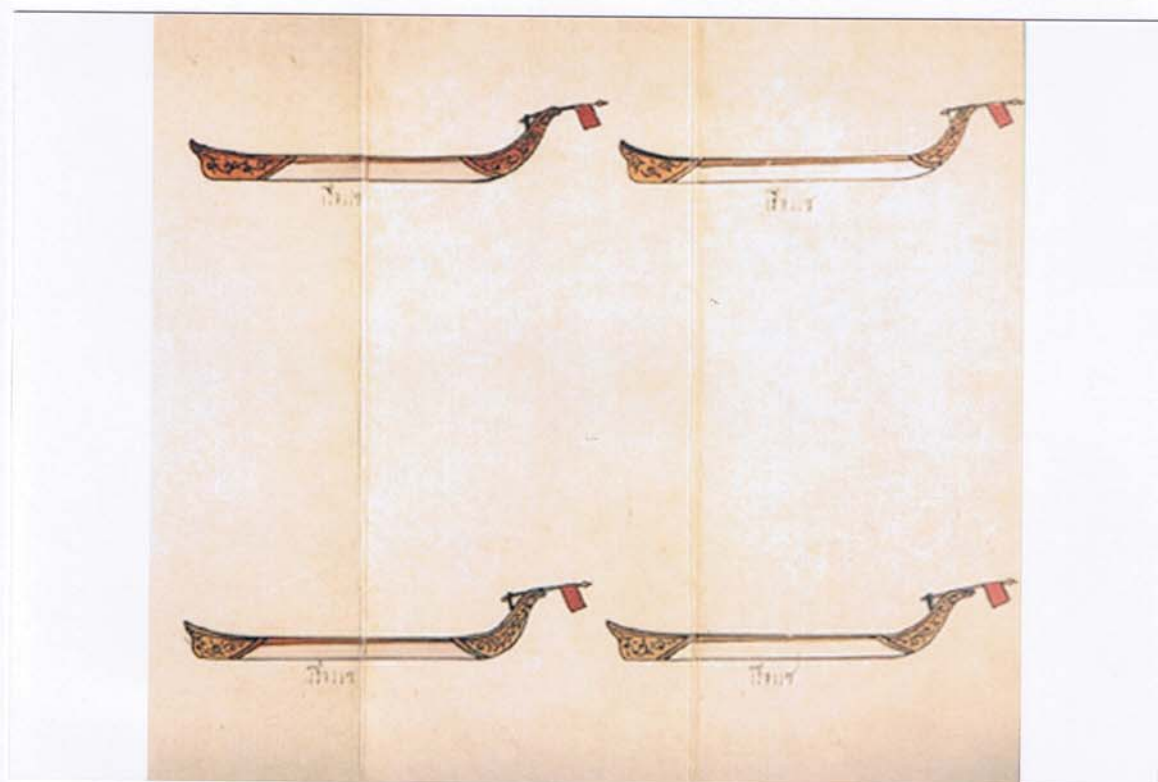

๒๕. เรือแซ

(ภาพจากเรือกระบวนแห่พยุหยาตราทางชลมารคของสมเด็จพระนารายณ์มหาราช)

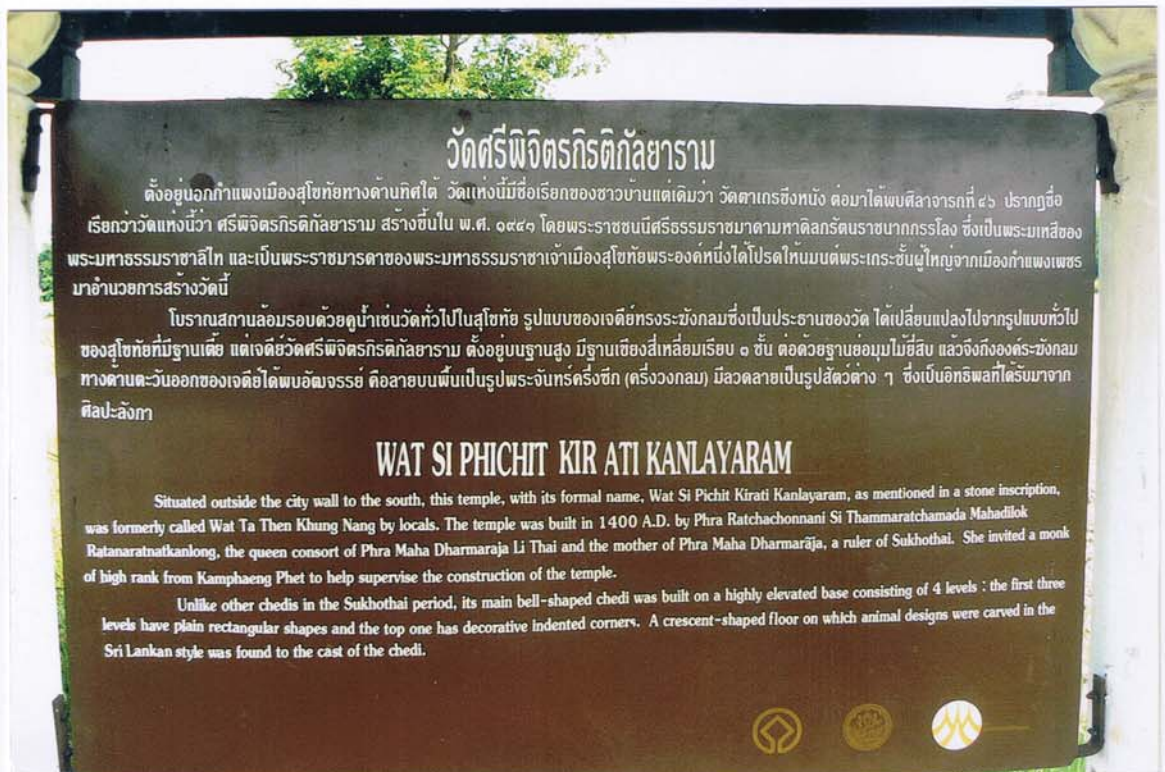

๒๖. เรือพื้นแดง
(ภาพจากที่เดิม)

๒๔. เจดีย์ในบริเวณซากวัดศรีพิจิตรกิริติถลยาราม
นอกกำแพงเมืองสุโขทัย ด้านทิศใต้
มองเห็นต้นโพธิ์อยู่ในหมุ่ไม้

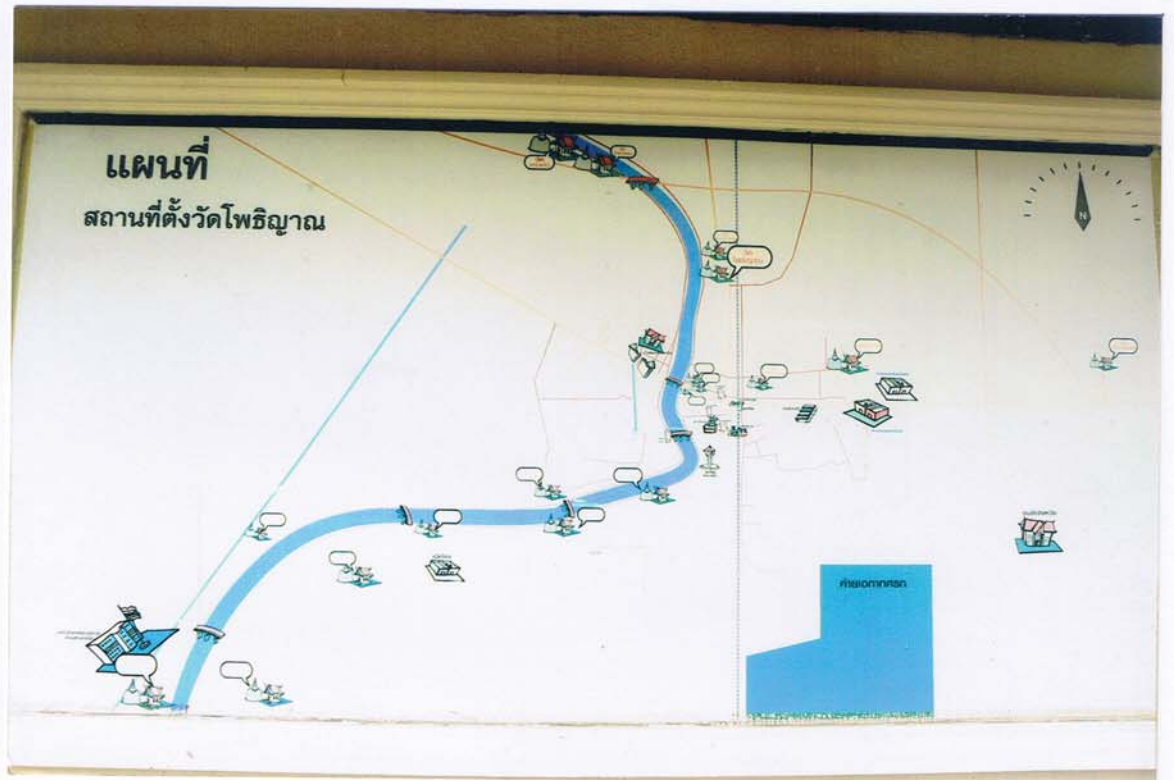
๒๘. ต้นโพธิ์ที่ลานวัดศรีพิจิตรกิริตักถยาราม

“พระพุทธรูปศิริมหา (โพธิ) ?”

๒๕. ซากกำแพงเมืองพิษณุโลก
หลังวัดโพธิญาณ
กรมศิลปากรกำลังให้ขุดแต่ง

๑๕ พฤษภาคม ๒๕๕๓

๓๐.อุทยานประวัติศาสตร์ศรีสัชนาลัย สุโขทัย
มรดกโลก

๓๑. กำแพงแสงหรือเขื่อนที่กวีผู้แต่งเรื่องยวนพ่ายพูดถึงระหว่าง พ.ศ.๒๐๑๘ – ๒๐๒๔

บางสิ่งที่เหลืออยู่ภายในกำแพงแสงและเขื่อนรอบเมืองที่กวีในยุคปัจจุบันมองเห็นเมื่อ พ.ศ.๒๕๐๔ แล้วบันทึกไว้ในบทกวีนิพนธ์ชื่อ “ศรีสัชนาลัย” บางตอนมีดังนี้

ไอศรีสัชนาลัย	เวียงชัยพระร่วงเป็นเจ้า
ก่อนพูนหลายร้อยเข้า	ราวชั้นฟ้าพลัดมาดิน

บัดนี้เจดีย์ถวihar	ปานจิตกาธานป่าช้าสิ้น...
--------------------	--------------------------

รินรินขึ้นรสสุคันธ์	สระขวัญสวนแก้วอุทยาน
---------------------	----------------------

บุหรรัตน์ร้องเกาะเครือวัลย์	กนกทิพย์บุหงาสวรรค์หอมหวาน
กลางวัดนางพญาช้านาน	อวสานสิ้นเชื้อฝมือไทย

ไอแก่งหลวงแควยม	ไหลระทมราวธารรำไห้
ชะเลียงเพียงละลายไป	ในกาละเชียวเปล่าเปลี่ยวจริง

ช้างล้อมสถูปพระธาตุ	ก้องโกญจนาทเพียงเสียงสิงห์
ก่อนศิลาแลงไหวดิง	สรรพสิ่งเพื่อบ้าด้วยอาดูร

พระเจดีย์เจ็ดแถว	ไ่วแวยัวฟ้าไอสุรย์...
------------------	-----------------------

นันทสุวรรณคีรีร้าง	ช้างพนมเพลิงวนาวาส
บัญชาขรชั้นสิงหาสน์	พินาศพินิจอนิจ...

บัดนี้กาละละลาย	สรรพสิ่งวอดวายสลายสิ้น
ไอชะเลียงเพียงเวียงอินทร์	จมดินเปื้อยหมดสลดใจ...

จากกวีนิพนธ์ของอังคาร กัลยาณพงศ์ น.๒๐ – ๒๑

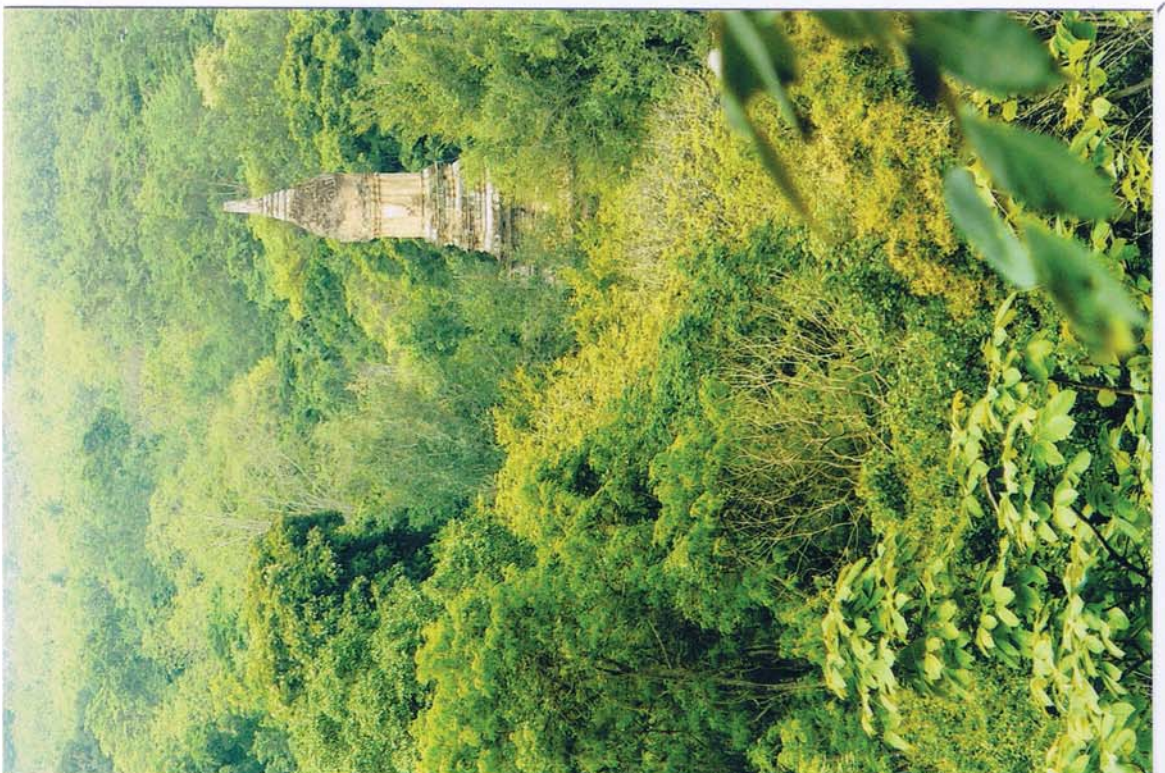

๓๒. พระอาทิตย์ตกที่หลังเขาพนมเพลิงและเขาสุวรรณคีรี

๓๓. นายอนันต์ ชูโชติ

ผู้อำนวยการ

สำนักศิลปากรที่ ๖ สุโขทัย

ให้เกียรติถ่ายภาพร่วมกับคณะผู้ปฏิบัติงานภาคสนาม ที่อุทยานประวัติศาสตร์สุโขทัย

๑๘ พฤษภาคม ๒๕๕๒

๓๔. พระพุทธชินราช

เมื่อครั้งสมเด็จพระบรมไตรโลกนาถเสด็จขึ้นไปครองพิษณุโลกในฐานะพระมหาอุปราช ใน พ.ศ.๑๕๘๑ พระราชพงศาวดารกรุงเก่าฉบับหลวงประเสริฐฯ บันทึกไว้ในหน้า ๔๔๗ ว่า

“ศักราช ๘๐๐ มะเมียศก (พ.ศ.๑๕๘๑)

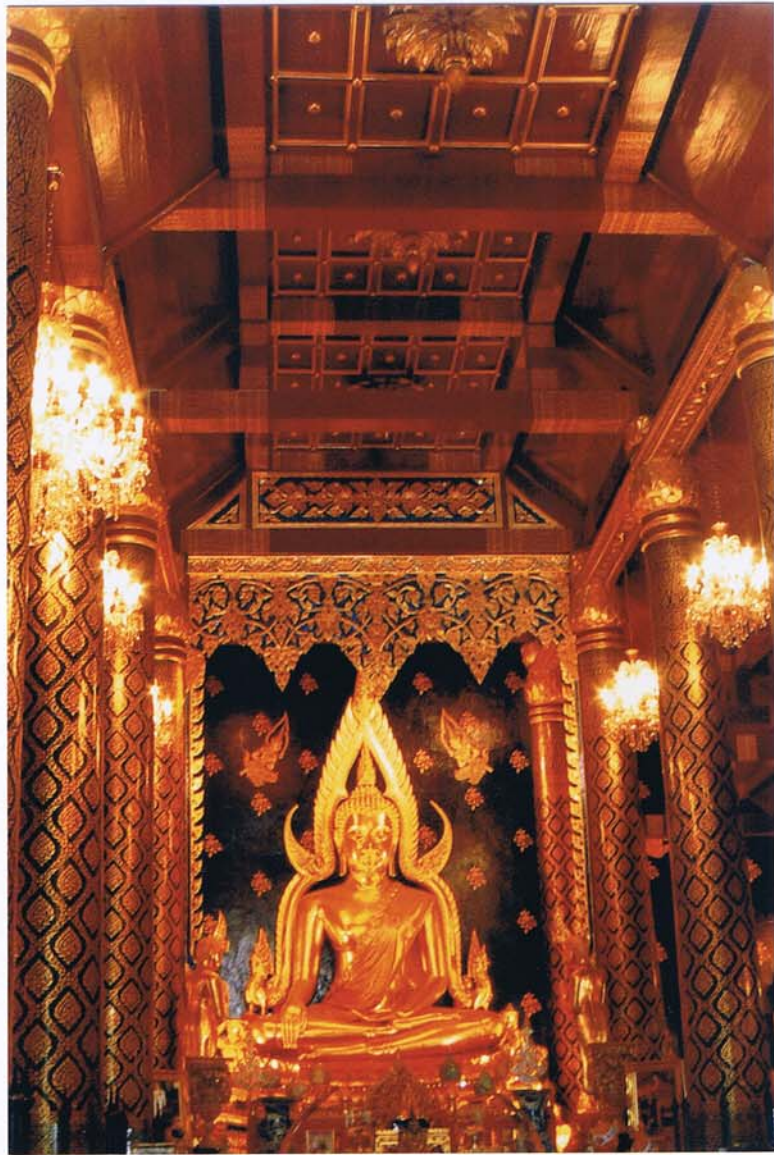
...สมเด็จพระรามศวร (เจ้าผู้เป็น) พระราชกุมาร ท่านเสด็จไปเมืองพิษณุโลกครั้งนั้น
เห็นน้ำพระเนตรพระพุทธเจ้าพระชินราชตกออกมาเป็นโลหิต”

แต่ในพุทธศักราช ๒๕๕๒ ปีฉลู ระหว่างวันที่ ๑๔ - ๑๘ พฤษภาคม

“น้ำพระเนตรพระพุทธเจ้าพระชินราช” แห้งสนิทมานานแล้ว

ความสงบงามของพุทธศิลป์แบบสุโขทัยปรากฏอยู่ชัดเจนในพระพุทธรูปปางมารวิชัย
ซึ่งประดิษฐานอยู่ ณ วัดพระศรีรัตนมหาธาตุวรมหาวิหาร อำเภอเมือง จังหวัดพิษณุโลก มาเป็น
ระยะเวลาไม่น้อยกว่า ๖๕๐ ปี* นับถึงวันนี้

*“ประวัติความเป็นมาของวัดพระศรีรัตนมหาธาตุวรมหาวิหาร” ใน พระธรรมเสนานูวัตร.
ชีวิตคืองาน... งานคือชีวิต. โรงเรียนสาธิตวิทยาลัยสงฆ์พุทธชินราช จัดพิมพ์, ๒๕๔๕. น.๖๒.

ขอขอบคุณผู้ถ่ายภาพ และ download ภาพจาก earth.google.com

๑. ธนู วีชะรังสรรค์

๒. ปุราณ หอมมา

๓. สมชาย ลำเนียงงาม

๔. สุมาลี ลิ้มประเสริฐ

๕. วีรณัฐ กองกะนันท์